

Store Tårn åbner for nye oplevelser på Christiansø

Store Tårn er blevet restaureret, overdækket og indrettet med udstillings- og samlingslokaler. Det markeres den 30. juni 2017 ved genåbningen af tårnet og den første udstilling med deltagelse af bl.a. forsvarsministeren og direktørerne for Realdania og Augustinus Fonden.

Restaureringen af det tidligere fæstningsværk Store Tårn står nu færdig og klar til at tage imod beboere og besøgende på Christiansø i nye kunst- og samlingslokaler.

”På Christiansø møder fortiden nutiden. Det er restaureringen af det historiske Store Tårn et godt symbol på – og understreger øens unikke karakter. Jeg glæder mig over tårnets forvandling, og at det nu kan bruges til udstillinger og andre aktiviteter. Det er et spændende projekt, som mange gode kræfter har bidraget til, og jeg er sikker på, at det bliver en oplevelse for øens besøgende og beboere”, siger Claus Hjort Frederiksen.

”Christiansø er et helt særligt sted i Danmark, og Store Tårn er en særlig del af øens historie. Den meget tiltrængte reovering og nye indretning giver nyt liv til dette historiske bygningsværk og vil give et besøg på Christiansø en ekstra spændende dimension – til gavn for både beboere og turister,” siger administrerende direktør i foreningen Realdania Jesper Nygård på vegne af projektets filantropiske bidragsydere.

Det er en gennemgribende restaurering til ca. 30 mio. kr., der er gennemført af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse som bygherre under overordnet ledelse af en styregruppe bestående af repræsentanter fra Forsvarsministeriet, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Christiansø Administration og Realdania.

Projektet er udarbejdet af arkitekt Mette Maegaard Nielsen, som har formået at realisere visionen om både at bevare og at udvikle. Med istandsættelsen og fornyelsen bevares Store Tårns bygnings- og kulturhistoriske værdi og attraktion. Samtidig kan tårnet fremover anvendes til helt nye formål som udstillinger, kulturelle arrangementer og andre begivenheder.

Ved åbningen er indrettet to udstillinger. Den ene udstilling har temaet ”Fugl over Ertholmene”, og er bygget op omkring kunstneren Gitz-Johansens fuglebilleder samt fuglemaler Jens Gregersens nymalede værker. Ved tårnets indgang bydes de besøgende inden for af en edderfugl i bronze udført af kunstneren John Olsen.

Den anden udstilling handler om begivenheder i Store Tårns historie, bl.a. bombardementet mod Christiansø i 1808, som var den eneste gang, at tårnet aktivt tjente sit oprindelige formål som forsvarsværk. Også skitser mv. af den gennemførte restaurering kan ses på udstillingen.

Restaureringen og de første udstillinger er finansieret af Forsvarsministeriet og med betydelige donationer fra Realdania og Augustinus Fonden.

Kontaktpersoner:

Forsvarsministeriet
Administrator Jens Peter Koefoed
Tlf.: 20 31 29 13

Realdania (på vegne af de filantropiske bidragsydere)
Administrerende direktør Jesper Nygård
via pressechef Pia Møller Munksgaard, Tlf. 29 69 52 49

Fakta om Store Tårn

Store Tårn historisk

Ved kongelig resolution af 26. januar 1684 blev det kundgjort, at der på Ertholmene skulle bygges et "lidet Fort", som stod færdigt i 1685. Tårnene Store Tårn på Christiansø og Lille Tårn på Frederiksø er bygget af den norske fæstningsingeniør Coucheron til forsvaret af indsejlingen til øernes naturlige havn. Store Tårn og fæstningen på Christiansø er således opført som en af verdens første fremskudte flådebaser. Begge tårne er sammen med resten af fæstningsværket opført i granit og er fredet. Store Tårn blev ombygget i 1800, og et blinkfyrt blev etableret for at skabe sikkerhed for besejlingen omkring øerne. Omkring 50 år efter blev fæstningen nedlagt, og senere blev al "indmad" af sikkerhedsgrunde fjernet i tårnet. Siden da satte tidens tand sine spor, indtil 2015 hvor restaureringen blev igangsat.

Restaureringsprojektet

Projektet er udarbejdet af arkitekt Mette Maegaard Nielsen. Det er nyskabende og samtidig nænsomt mod den historiske bygning og fredningen. Tårnet er overdækket med et glastag, og der er indsat dæk, trapper, vinduer og døre. Samtidig er adgangsvejene omkring tårnet blevet forbedret, så de matcher restaureringen af tårnet.

Sammen med glasoverdækningen skaber de indskudte etager i tårnet unikke arkitektoniske rum, der bl.a. skal være ramme om skiftende kunstinstitutioner. Der er fortsat adgang til det inderste gårdrum. Her er muligt at kigge direkte op i den frie luft, da glastaget kun overdækker mellemrummet mellem de to cirkulære mure. Der vil også fortsat være adgang til at kanonrundgangen på den yderste mur og mulighed for at komme op i fyrtårnet, hvorfra udsigten over Ertholmene kan betragtes.

Projektets faser og tidsplan

Projektet blev indledt i 2014 med forundersøgelser og forsøg med restaurering af murene. I sommeren 2015 blev der afholdt licitation med 7 stor-/ fagentrepriser. Efterfølgende blev kontrakter med entreprenører fra Bornholm og Sjælland indgået. Murer- og kloakarbejder inde i tårnet blev indledt i august 2015, således at det var færdiggjort, inden tagkonstruktionen af stål kunne sættes på plads i foråret 2016. I sommeren 2016 blev glastaget etableret. Det hælder ind mod centrum for ikke at skæmme indtrykket af murværket. Etagedækkene med tykke egetræsplanker blev færdigmonteret i foråret 2017. Alle installationsarbejderne herunder montering af det elektroniske udstyr til video, lyd og lys samt de sidste arbejder vedrørende restaurering af murværket er færdiggjort frem til juni 2017. Samtidig blev anlægsgartnerarbejderne i forbindelse med etablering af det nye adkomstareal nord for Store Tårn udført.

Finansiering

Projektet på i alt ca. 30 mio. kr. er finansieret af Forsvarsministeriet (13 mio. kr.), Realdania (15 mio. kr.) og Augustinus Fonden (2 mio. kr.). Christiansø Administration står for driften, som hvad angår kunst- og aktivitetsdelen skal ledes af en kommende bestyrelse.

Hvem har udført restaureringen?

Bygherre: Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Rådgiver: Arkitektfirma Mette Maegaard Nielsen ApS i København (hovedrådgiver) og arkitektfirma Mikael Johansson ApS i København (underrådgivere)

Bygningskonstruktion og -installationer: Eduard Troelsgaard Rådgivende Ingeniører A/S i København K.

Entreprenører mv.: Herlev Stilladser, Vidabyg A/S i Helsingør, PL Entreprise A/S i Rønne, Schæbel ApS Stål & Metal i Glostrup, Emil Nielsens Smedeværksted i Gentofte, Knudsker EI i Rønne, Køge Bugts Anlægsgartner ApS i Gadstrup og DK Sails I/S i Rudkøbing.

De udstillende kunstnere i "Fugl over Ertholmene"

Aage Gitz-Johansen (1897-1977) studerede biologi sideløbende med sit kunstneriske virke. Han stiftede i 1932 sammenslutningen Koloristerne, og fra 1933 og mange år frem interesserede han sig især for Grønland. I 1951 udkom bogen Grønlands Fugle med illustrationer af Gitz-Johansen. Fra 1945 og frem til sin død arbejdede og boede Gitz-Johansen på Christiansø.

Jens Gregersen (f.1952) er tegner, billedkunstner og forfatter. Han slog i kraft af sin fugleinteresse hurtigt igennem som illustratør og tegner, herunder i bøger om Tipperne i Ringkøbing Fjord og i de senere år bøger med motiver og fortællinger fra det arktiske Sibirien, Alaska, Canada og Grønland.

John Olsen (f. 1938) er uddannet på Kunstakademiets billedhuggerskole. Hans naturinteresse kommer til udtryk i mange former, men til udstillingen i Store Tårn er det hans arbejde i bronze, der præsenteres som et blivende værk af en edderfugl.